

INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA Institute of Social Sciences

BIOGRAFIJA

Sofija Mojsić je rođena 1963. godine u Kosovskoj Mitrovici. Osnovnu i srednju školu završila je u Beogradu. Diplomirala je filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1994. (diplomski rad *Kant i Hegel kao mislioci moderne* pod mentorstvom profesora Zdravka Kučinara). Magistrirala je na Odeljenju za filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu 2006. na temi *Od religije „skrivenne unutrašnjosti“ do religije čina u mišljenju Sorena Kierkegaarda* pod mentorstvom profesora Mirka Zurovca. Doktorirala je na Filozofskom fakultetu u Beogradu na temi *Izvori modernosti u misaonoj revoluciji u ranom 17. veku* pod mentorstvom profesora Milanka Govedarice 2016.

Radila je u Institutu za filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu kao istraživač pripravnik (1995–1996), Institutu za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu u istom zvanju (1996–1998) i u elektrotehničkom preduzeću *Svetlost* kao samostalni referent (1998–2006). Objavila je više članaka u stručnoj periodici.

Objavila je knjige *Kierkegaardov misaoni put* (Mali Nemo, Pančevo, 2008.) i *Kant i Hegel kao mislioci moderne* (Mali Nemo, Pančevo, 2008). U *Enciklopediji straha* (Službeni glasnik, Beograd, 2015.) koju je priredio Ljubomir Erić bila je jedan od autora saradnika.

Prevela je sa engleskog na srpski knjige: Frederik Koplston, *Ruska religiozna filozofija* (Plato, Beograd, 2003); Alaster Makintajer, *Traganje za vrlinom* (Plato, Beograd, 2006.) i Čarls Tejlor, *Izvori sopstva* (Akademska knjiga, Novi Sad, 2008.).

APSTRAKT

U ovom izlaganju se preduzima kritičko preispitivanje i vrednovanje evropske filozofije iz prve polovine 17. veka. Razmatraju se filozofije Bekona, Dekarta, Hobsa i Paskala i pokazuje se dijalektika i granice moderne racionalnosti u rasponu od njene nesporne veličine i uspona do opadanja i nemoći.

Bekon se prikazuje kao mnogo veći i značajniji mislilac od pukog „empiričara“ zato što najavljuje veliku moć razuma i njegovu primenu i na individualnom i na društvenom planu. On je bio predstavnik borbenog, naprednog, optimističkog engleskog građanstva koje je svesno svoje društveno-istorijske uloge. On je zagovarao sintezu opažanja i razuma, čulnih i

racionalnih kapaciteta čoveka. Snažno je naglašavao korisnost i moć čovekovog znanja da bi se unapredio ljudski život. To ne treba shvatiti u uskom pragmatističkom i utilitarističkom značenju već u smislu nove filozofije čoveka koja u svetu vidi čovekov zavičaj i nastoji da proširi čovekovu moć nad vasseljenom. Bekon inauguriše kriterijum boljeg argumenta kao jedini relevantan u racionalnoj naučnoj diskusiji nasuprot dotadašnjoj praksi sile, pretnje, zastrašivanja i nagoveštava ideal slobodne neprinudne komunikacije. Zagovara zajednicu u kojoj neće dominirati samo konkurencija, rivalstvo, neprijateljstvo, agresivnost već saglasje, razumevanje, trpeljivost.

Dekart je mislilac koji sprovodi grandiozan projekat utemeljenja i konstrukcije nauke i sveta iz samog sebe, svoje (samo)svesti, Cogita, ali i prvi demonstrira bitne granice i opadanje moderne vere u moć razuma u realnom društveno-istorijskom svetu. Naime, on je sasvim svestan da apsolutnu moć imamo samo nad svojim mislima i iako vidi osnovni smisao i naučnog i filozofskog znanja u poboljšanju ljudskog života, otvoreno priznaje da on niti može niti želi da promeni svet već mu se samo prilagođava i u njemu nastupa samo kao posmatrač a ne i učesnik, što je poštovanja dostojno intelektualno poštenje. Želi da poveže filozofiju i mudrost ne bi li se odgovorilo na osnovno ljudsko pitanje: kako živeti. Dekart inauguriše konstruktivističku racionalnost koja ima i svoje ozbiljne granice i nedostatke (naime, sve više u svetu pronalazimo samo sebe budući da u njega sve više učitavamo i projektujemo sebe).

Hobs je „crni“ mislilac građanstva koji već potpuno jasno i samosvesno pokazuje svu nemoć i naličje modernog racionalnog građansko-kapitalističkog sveta koji počiva na sebičnim interesima i primitivnim instinktima i osećanjima straha i agresivnosti. On je takođe izuzetno moderan mislilac jer prvi iskazuje svu iracionalnost i bazičnost moći koju smatra suštinom Boga. On pogrešno smatra besomučnu borbu za (nad)moć, nepoverenje, konkurenciju, častohleplje „prirodnim“ stanjem ljudi. On prvi iz čisto individualnih i ovozemaljskih činjenica i interesa izvodi politička prava i obaveze bez pozivanja na ikakvu religioznu ili neku drugu fantastičnu transcendenciju. On jasno pokazuje da je baza modernog građansko-kapitalističkog sveta koji se smatra racionalnim, umnim strah, nasilje, rat, ubijanje, sebičnost.

Paskal je granični, tragični i kritički mislilac građansko-kapitalističkog sveta koji je potpuno svestan njegove iracionalnosti i nepravедnosti, ali ga smatra nepromenljivim i večnim. On je potpuno svestan granica i nedovoljnosti moderne matematizovane empirističko-racionalističke racionalnosti i inauguriše logiku srca i oštroumni duh, intuiciju. Veliki je mislilac „skrivenog Boga“ što proizvodi radikalni i duboki sukob i razlaz između pojedinačnog Ja koje se smatra apsolutno autentičnim i neautentičnog konfuznog dvosmislenog protivrečnog sveta koji je od Boga napušten. Predlaže paradoksalni život koji znači stalnu borbu za večne i idealne vrednosti, ali ne vidi mogućnost njegovog društveno-istorijskog nadilaženja.

Cilj ovog preispitivanja 17.vekovne filozofije nije puko istoricističko arhivarsko podsećanje već negovanje našeg istorijskog sećanja, teorijske imaginacije i kritičke društvene svesti.